

42069
GK-135

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : 30824082-610 1931
Konu : İstanbul Milletvekili
Dr. Mustafa Sezgin TANRIKULU'nun
Yazılı Soru Önergesi

.../.../2014
10 Haziran 2014

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 23/04/2014 tarihli ve 43452547-120.00-173283 sayılı yazı.

İstanbul Milletvekili Dr. Mustafa Sezgin TANRIKULU'nun Bakanlığımıza yönelttiği,
TBMM 7/42069 Esas sayılı yazılı soru önergesine ilişkin cevabımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

İdris GÜLLÜCE
Bakan

EK:
- Cevap Yazısı (3 Sayfa)

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
SAYIN DR. MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU'NUN
TBMM 7/42069 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE AİT
SORULAR VE CEVAPLARI

SORULAR:

Diyarbakır Surlarının ve Hevsel Bahçelerinin UNESCO adaylığı serüvenini 2011 yılından beri yakından takip etmekteyiz. Ancak son dönemlerde birçok gazete haberinde, Diyarbakır'a bir lütufmuş gibi sunulan "Hevsel Bahçelerinin" Yapı Rezerv Alanı olarak belirlenmesiyle ilgili haberlerini ise büyük bir endişeyle takip etmekteyiz.

Hevsel Bahçeleri; Diyarbakır Kentinin kurulduğu günden itibaren (M.Ö 6000) Dicle Nehri'nin kıyısında, Kale ile Dicle Nehri arasındaki alanda bereketli alüvyonların yığıldığı topraklarda yer almakta ve kentin besin kaynağı olan çok önemli bir yeşil kuşağı kapsamaktadır. Binlerce yıldır Diyarbakır kentinin besin deposu durumunda olan bu alan Diyarbakır Surlarının UNESCO adaylığıyla, önemi bir kez daha anlaşılmıştır. Bu bakımdan Diyarbakır Surları UNESCO dosyasına Hevsel Bahçeleri de eklenmiştir.

Bu kadar zahmetli çalışmalar sonrasında ortaya çıkan bu emeğin bir şekilde meyve vermesi beklenirken, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından Diyarbakır'ın hemen yanı başında Dicle Üniversitesi ile Kent Merkezi arasında kalan ve ağırlığını Dicle Nehri vadisini oluşturduğu ve Hevsel Bahçelerini de içine alan bu alanın yapılaşmaya açılmasının planlanması, kentin can damarı olan bu yeşil havzayı tamamen ortadan kaldırmış olacaktır.

Bu bağlamda;

1-Diyarbakır'ın, Hevsel Bahçeleri gibi önemli bir tarımsal alanda yapı rezerv alanına ihtiyacı var mıdır?

2-Diyarbakır ile ilgili bu karar alınırken kimlerden bilgi ya da görüş alınmıştır?

3-Tamamına yakını alüvyon dolgu olan bu alanın deprem zemin etüdü yapılmış mıdır?

4-Bu yapılaşmaya başlanırsa yaşam alanları değişecek yüzlerce canlının nereye gideceği ve yeni yaşam alanları bulma konusunda herhangi bir araştırma yapılmış mıdır?

5-Bu alanın yapılaşmaya açılması Diyarbakır Surları ve Hevsel Bahçelerinin UNESCO'ya adaylık sürecini nasıl etkileyecektir?

6- Nehir yatağına ev yapıldığında, akabinde yaşanacak olaylarda sorumluluk kimin ya da kimlerin olacaktır?

CEVAP:

Diyarbakır İli, Sur İlçesi sınırları içerisinde bulunan ve Suriçi Kentsel Sit Alanını kapsayan alanın, üzerindeki yapılaşma açısından can ve mal kaybına yol açma riski taşıması sebebiyle; Bakanlığımızın 15/10/2012 tarihli ve 1546 sayılı teklifi üzerine 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanununun 2 nci maddesine göre, Bakanlar Kurulunca 22/10/2012 tarihinde riskli alan ilan edilmesi kararlaştırılmıştır.

Diyarbakır kenti, 1960'lı yıllardan itibaren hızlı bir nüfus artışı ve bunun sonucunda çarpık kentleşme nedenleriyle kentsel sorunlar yaşamakta ve kentin fiziki çevre kalitesi bakımından oldukça yetersiz düzeyde kaldığı görülmektedir. Kentin yapılı çevresinde yeterli yeşil alan bulunmadığı gibi, kent yakın çevresinde de planlı ve düzenlenmiş büyük alan kullanımlı yeşil alanlar, ağaçlandırılmış alanlar, mesire yerleri, orman alanları bulunmamaktadır. Dicle Vadisi ve çevresi Diyarbakır kentinin doğal çevre kalitesi ve rekreasyon potansiyeli açısından en önemli alanını oluşturmaktadır.

Bu amaçla; Dicle Vadisindeki 1098,55 ha alan Bakanlığımız tarafından 6306 sayılı Kanun kapsamında Rezerv Yapı Alanı olarak ilan edilmiştir. Ancak, Dicle Vadisini içine alan 10.955 dönümlük alanda, rezerv yapı alanı ilan edilen kısım hiçbir şekilde konut yapılaşmasına açılmayacaktır. Bu kapsamda, Dicle Vadisi Rekreasyon Alanı olarak master plan ve kentsel tasarım projesi elde edilecektir. Dicle Vadisinin ve kentin besin kaynağı olan 8000 yıllık geçmişe sahip Hevsel Bahçeleri ise bu sınırların kapsamında kalmamaktadır.

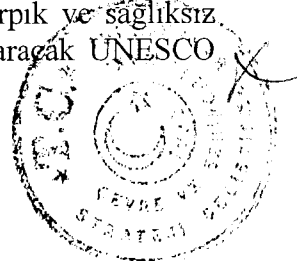
Bakanlığımızca yürütülen Dicle Vadisi Master Plan çalışmasında, Diyarbakır'a yeni bir şehir silueti kazandırmak amaçlanmaktadır. Dicle Vadisi'nin ekolojik özellikleri de dikkate alınarak, yeni bir rekreasyon yaşam alanı kazandırılacaktır. İlk aşamada Dicle Vadisi'nin master planı hazırlanacak ve kentsel tasarım ve peyzaj projeleriyle uygulama çalışmaları başlatılacaktır. "Dicle Vadisi" yeşil alanlar, bisiklet yolları, göletler, meydanlar, sosyal donatılar, açık spor ve rekreasyon alanları ile kentin en önemli rekreasyon alanı olacaktır.

Projenin ilk etabı, Dicle Nehri'ne gerdanlık vazifesini gören On Gözlü Silvan Köprüsü ile hemen üst tarafından yükselen, Diyarbakır sur içinin ve çevresinin algılandığı Kırklar Tepesi yamaçları olup, Bakanlığımızca belirlenen 32,28 ha büyüklüğündeki 1. Etap proje uygulama alanında Dicle Vadisi ile bir bütünlük içinde, kamu yararı esas alınarak, kent ve çevresinde yaşayanların dinlenme gereksinimlerini karşılayan, tarihi bağlam içerisinde doğal çevre değerlerini nitelikli bir biçimde geliştirmeye olanak sağlayan, koruma-kullanım dengesini gözeterek, işlevsel, yenilikçi ve ekonomik çözümleri ortaya koyan ve böylelikle vadinin kent yaşamına kazandırılmasını hedefleyen bir projenin oluşturulması amaçlanmaktadır.

Kırklar Tepesi Parkı içerisinde doğal gölet, açık hava etkinlik alanı, gezi, yürüme ve koşu yolları, dinlenme ve çocuk oyun alanları, kır kafeleri ile piknik alanları projelendirilecektir. Parkı engelli ve yaşlıların da rahat kullanabilmesi amacıyla engelsiz bir tasarım düzenlemesi yapılacaktır.

Planlama sürecinde çevreye uyumlu ve alanın ekolojik değerlerini gözeterek tasarımlarla çevre kalitesinin yükseltilmesi, Dicle Nehrinin kıyısında kent halkının kullanımına açık olacak, yıl boyu ve günün her saatinde kullanılacak rekreatif işlevleri barındırması, Açık mekânların, meydanların, bahçelerin, yaya yollarının, vb. alanların geleneksel, yöresel, Kırklar tepesine ilişkin tarihi bağlam, kültürel, doğal nitelikleri ve çevresindeki alanlar ile işlevsel bütünlüğü korunurken çağdaş kullanımlara ve peyzaj düzenlemelerine olanak sağlanması, Dicle Vadisinin, Sur içi tarihi kent ve Diyarbakır kent bütünü arasında görsel ve fiziksel ilişkilerin kurulması hedeflenmektedir.

Proje tamamlandığında, kent ve çevresinde yaşayanların dinlenme, eğlence gereksinimlerini karşılanabilecek, doğal çevrenin değerlerini tarihi geçmişle ilişki kurarak nitelikli bir biçimde geliştirmeye imkan tanınabilecek, koruma-kullanım dengesini gözetilerek, yenilikçi ve işlevsel çözümlerle vadinin kent hayatı ve kentlilere kazandırılması sağlanacak, böylelikle Diyarbakır kentinin doğal çevre ve rekreasyon potansiyeli kamu yararı adına olumlu bir biçimde kullanılacaktır. Diyarbakır'da Bakanlıkça yürütülen çalışmalar ile şehrin çarpık ve sağlıksız yapılaşmalardan kurtaracak, tarihi dokuyu ve doğal özelliklerini ön plana çıkaracak UNESCO adaylığında önemli bir adım atılacaktır.

Diyarbakır kenti için büyük önem taşıyan, aynı zamanda "Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri Kültürel Peyzajı" ismiyle hazırlanan ve UNESCO'ya sunulan çalışmalar ile bütünlük sağlayacak bir proje çalışmasıdır. "Diyarbakır ili, Dicle Vadisi, Kırklar Tepesi Rekreasyon Alanı İmar Planı ve Kentsel Tasarım ve Peyzaj Uygulama Proje" sınırlarımız ile hazırlanan mastır plan ve kentsel tasarım projelerinde UNESCO'ya aykırı herhangi bir durum söz konusu değildir.

Ayrıca, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesince Dicle Vadisi ve suriçi bölgesi Dünya Miras Alanı olarak UNESCO'ya başvuru dosyası hazırlığı aşamasında olduğu bu nedenle Mastır Plan ve Kentsel Tasarım Projesi çalışmalarında bu durumun dikkate alınarak, Kentsel Tasarım Projelerinin oluşturulması koşulu şartnamede belirtilmiştir. Bu koşula göre çalışmalar devam etmektedir. Diğer taraftan, Diyarbakır Belediyesi ve Bakanlığımız yetkilileri ile konuyla ilgili olarak yerinde bir toplantı düzenlenmiş olup, konunun hassasiyetine ilişkin değerlendirmeler yapılmıştır.

